

Izhaja vsak četrtrek in stane po pošti pošiljan letno Din 52, polletno Din 26, trimesečno Din 13. Narodnjina se pošilja vnaprej na upravo lista: »Narodni Gospodar« v Mariboru, Frančiškanska ul. 14.

Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1.50 Din.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Isti se ne vračajo. Cene oglasov po dogovoru, za večkratne oglase primeren popust. Otvorjene reklamacije poštne proste. Ček. račun poštne urada Ljubljana št. 13.860.

NARODNI GOSPODAR

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE ZA MARIBORSKO OBLAST.

6. številka.

MARIBOR, dne 5. februarja 1925.

2. letnik.

Atentat na notranjega ministra Maksimovića?

Naš delegat v Beogradu je prosil g. ministra Maksimovića, da se on udeleži volilnega shoda NRS v Mariboru. G. minister Maksimović je obljubil, da se shoda udeleži. Mi smo to tudi objavili potom lepakov. Med tem pa je g. minister odpovedal svoj obisk v Mariboru iz razlogov, ker se vrši te dni važna ministrska seja in je njegova navzočnost neobhodno potrebna. Istočasno pa so začeli dr. Žerjavovi in dr. Pivkovi demokratje širiti vest, da pripravljajo klerikalci atentat na ministra Maksimovića in da so dobili nekateri mlajši ljudje nalog, da vržejo bombo v zborovalno dvorano in to na oder, kjer bo govoril g. minister Maksimović in kjer bodo zbrani radikalni voditelji mariborske oblasti. Razumljivo je, da so vse te stvari produkt zmešanih in tuberkuloznih demokratskih glav ter mi naše klerikalce, dasi so naši politični nasprotniki, poznamo in ugotavljamo, da oni do danes še nimajo na svoji duši prav nobenega atentata in vsled tega tudi popolnoma mirno za nje garantiramo.

Pač pa je mogoče, da so »lažiblokaški« zločinci

in tuberkulozni politični tipi najeli sami ljudi, ki naj bi izvršili kravale in atentat in jih tudi mastno plačali, da bi potem to dejanje podtaknili našim klerikalcem.

Demokratski goljufi in tatovi narodnega premoženja, kar nam dokazuje afera Agromerur, Trboveljska družba, homoseksualna afera Pesek, besedolomstvo z Ravniharjevim mandatom, zadnji poset min. Stojadinovića 1. 1923 in vse ostale goljufije in laži so sposobni takega dejanja.

Proč z zločinci!

Proč s tuberkuloznimi falzifikatorji

Proč z uničevalci ljudskega premoženja!

Kdor hoče obračunati s to zločinsko bando, naj voli 9. skrinjico, ki bo skrbela po volitvah, da pridejo ti kriminalni tipi tja, kamor spadajo.

Volilni shod NRS se vrši nepreklicno danes ob 8. uri zvečer v veliki kazinski dvorani.

Varujte se volilnih goljufij naših »lažiblokašev«! Slovensko ljudstvo! Vsi na delo, da uničimo to lažiblokaško zločinsko druhal!

tudi mi Slovenci zahvaliti, da dihamo svobodni zrak v svobodni Jugoslaviji. Bil je to premišljen trik v zadnjih dneh volilne borbe, zbegati napredne volilce in jih pridobiti za svojo skrahirano stranko.

V faksimilu (fotografiji) prinašamo brzjav vodstva Narodne radikalne stranke iz Beograda, ki se je postavila odločno proti koristolovskim uskokom Dolničar in Co. Do 1. februarja bi bili morali oni trije uskoki preklicati kandidaturu na dr. Pivkovi listi. Tega niso storili in so s tem glasom »Samouprave« iz stranke izključeni.

»Narodnega bloka« v mariborski oblasti ni! Je pa močna radikalna stranka, ki je zbrala okrog sebe vse, kar je bilo poštenega v prejšnji demokratski stranki in upostavila veliko število kmečkih organizacij. Popolen polom Žerjavove stranke nastopi v nedeljo 8. t. m. Vsak glas, oddan samostojnim demokratom, gre v prilog klerikalcem. Volilci, držite se tega dejstva!

Volilci!

V prvi številki našega Narodnega gospodarja smo svoje pristaše in somišljenike opozorili na to, da se bomo izogibali v našem časopisu osebnih napadov, ker stojimo na stališču, da morajo osebno-sti za vedno izginiti iz političnega življenja. Temu načelu smo ostali zvesti in dasi ravno smo bili večkrat v opravičenem silobranu, smo vendar opustili vse osebne napade. Ljubljansko »Jutro« in mariborski »Tabor« pa zlivata v svoji onemogli jezici, osebni zavisti in častihlepnosti v zadnjih dneh cele golide smrdljive gnojnice na naše voditelje, zlasti na nosilca liste NRS, g. dr. Rudolfa Ravnika in na podpredsednika oblastnega odbora NRS g. Janko Tavčarja, kateremu nedeljsko »Jutro« očita neko kazensko zadevo, ki pa je v zadnji inštanci končala z popolno oprostitvijo Janko Tavčarja, ker ni bil podan dejanski stan predbacivanega delikta, temveč je imela cela stvar zgolj politično ozadje.

Dobro nam je znano odkod je »Jutro« dobilo tozadevne informacije. Ako bi dotični uskok pri naši stranki danes igral vlogo predsednika oblastnega odbora NRS in nosilca kandidatne liste NRS, in ako bi bil on tekom zadnjega leta izvršil v stranki toliko naravnost ogromnega organizatoričnega dela, kolikor ga imata za seboj naš nosilec liste NRS dr. Ravnik in podpredsednik oblastnega odbora NRS Janko Tavčar, potem bi bilo seveda stališče samostojnega nastopa naše stranke v sedanji volilni borbi edino pravilno in vsi, ki bi to stališče zastopali, bi bili po njegovem mnenju točno politično orijentirani. Samo ker ta uskok ne igra pri stranki niti najmanjše vloge, je seveda vse, kar vodstvo stranke ukrene, zgrešeno in samostojna demokratska stranka, ki ga je svoječasnno radi njegove brezbriznosti in razdiralnosti vrgla na cesto, je sedaj zopet edini spas za mariborsko pokrajino, in tej stranki se je osebno užaljeni in zavistni uskok u-dinjal in grize zdaj okoli sebe na vse strani, ter vlačí na dan zadeve, ki bi morale ostati predmet uradne tajnosti.

Z ozirom na te osebne napade, in z ozirom na okolnost, da imamo ravno o tem ubežniku cele kopice nečastnega in zaničljivega gradiva na razpolago, bi bili opravičeni vdariti z loparjem po neznačajnejših take in enake vrste. Opozarjamo pa vse volilce, da takim izrodalom človeške družbe na njihovi poti ne bomo sledili in da ne bomo posegali v njihovo umazano zasebno življenje, ker smo trdno prepričani, da bodo naši volilci dne 8. februarja 1925 odločno obračunali z njimi in pripomogli naši 9. škrinjici do častne zmage.

Samostojni demokratski sleparji oklofutani in do nagega razgaljeni!

НАРОДНА РАДИКАЛНА СТРАНКА
ГЛАВНИ ОДБОР

Бр. _____ Службено

БЕОГРАД, 25. јануара 1925.

ОДБОРУ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Glavni Odbor Narodne Radikalne Stranke, daznavši da se unosi zabuna u redove strankinih pristalica zbog kandidatske liste u mariborskoj izbornoj oblasti, smatra za dužnost da Vas izvesti: da je službena kandidatska lista Narodne Radikalne Stranke u mariborskoj oblasti samo lista čiji je nosilac Dr. Rudolf Ravnik; da nikakvu drugu listu Glavni Odbor ne priznaje za službenu listu strankinu; da nijedan član stranke ne može i ne sme da bude na kakvoj drugoj listi, i da svi članovi stranke mogu i moraju u izborima od 8. februara ove godine glasati samo za listu Dra. Rudolfa Ravnika.

Izveštavajući Vas o ovome i moleći Vas da sve radikale i prijatelje radikala o ovome izvestite, šaljem Vam radikalsko pozdravlje.

Potpredsednik

Glavnog Odbora,

J. B. Jovanović

S predstojeće okrožnico so temeljito ovržena vsa dosedanja obrekovanja, natolcevanja in varanje javnosti v časopisu samostojnih demokratov. Do kosti in mozga je blamiran in osmešen tudi dr. Žerjav, ki je poslal »Taboru« z dne 5. t. m. iz Beograda brzjavno poročilo, da je ministrski predsednik in šef Narodne radikalne stranke poslal Dolničarju

brzjavno pismo, kjer pravi, da imajo on in tovariši popolnoma proste roke glede kandidature na dr. Pivkovi listi.

Večna sramota za samostojne demokrate je, da na tako umazan in nizkoten način vlačijo v dnevno politiko onega N. Pašića, kateri je osível v borbi za svobodo kraljevine Srbije in kateremu se imamo

Naša škrinjica je

!! 9. !!

DEVETA!

Državni proletarijat in volitve.

Vsak državljani, od priprostega delavca gori do težkega milijonarja, ima interes na tem, da je vodstvo države v poštenih, modrih in spretnih rokah. Dobro vodstvo skrbi za dobro gospodarstvo, dobro državno gospodarstvo ustvarja državno blagostanje, v katerem ima svoj vir blagostanje vsakega poedinca. Če pa velja to v splošnem, velja to v tem večji meri za nas državne proletarce, aktivne uslužbenke, penzioniste in invalide, ki smo kot neposredni kruhojemalci najbolj odvisni od države in njenih gospodarskih prilik. Za nas je torej vitalnega pomena, da je vodstvo državnih poslov v dobrih rokah. Vodstvo državnih poslov pa poverjajo državljanji ob priliki skupščinskih volitev ljudem, v katere imajo zaupanje. Od nas samih je tedaj odvisno, kakšno državno vodstvo, to je kakšno vlado bomo imeli v bodoče. Kar smo jih imeli do sedaj — in bilo jih je nekaj — v teh letih skupnega jugoslovenskega življenja niso bile preveč na dobrem glasu. Osebito nismo ležali mi državni proletarci nobeni pretežno na srcu. O tem med nami ni debate. Vprašanje je le to, kje ležijo vzroki, da se je nas, ki smo vendar precej važno kolo — vpokojenci in vojni pohabljeni so že izrabljena kolesa — v velikem državnem stroju, vzelo tako nezadostno v poštev, dočim so druge nasledstvene države, čijih splošno-politično in državno-finančno stanje ni boljše od našega, vendarle kolikor-toliko ugodnejše uredile položaj svojih uslužbenecov.

Da ne zaidemo pregloboko v nepregledno goščo brezplodnih rekriminacij in se držimo starega pravila, da le tisti dobro uči, ki dobro razlikuje, je potrebno, da ugotovimo te vzroke brez strahu pred resnico. To pa predvsem zato, da jih bomo skušali po možnosti odstraniti.

Vzroki so trije. Prvi tiči v tem, da je naša država pretežno agrarna, zbog česar mi kot neproduktivni in navidezno malo potreben stan ne moremo priti do tiste veljave, ki smo jo imeli pod rajno Avstrijo, v kateri smo bili, oziroma morali biti, po sili razmer, nosilci državne misli, zavzemajoč kot taki nekako privilegirano stališče. No, ni to glavni izmed vzrokov in bi se ga dalo s troho uvidevnosti brez težkih operacij vsaj glede gmotnih posledic odstraniti.

Bolj težak je drugi. Ima svoje korenine v veliki vojski. Ta je zapustila nam, svojim neposrednim dedičem, žalostno dedščino gospodarskega kaosa in politične demoralizacije. Te dedščine je deležna malone vsa Evropa in tudi mi se ji nismo mogli odtegniti. Posledice te dedščine, ki otežuje vsak pokret in polet gospodarski in socialni pravičnosti, pa se dajo le počasi odstraniti in ni ta odstranitev iz razumljivih razlogov odvisna v prvi vrsti niti od nas niti od naše države.

Tretji in morebiti glavni vzrok našega desolatnega položaja pa je povsem naše zemlje produkt. V naših neurejenih notranje-političnih razmerah, v naših strankarskih ustavnih bojih, v našem prekljanju o monarhizmu, republikanizmu, federalizmu, avtonomizmu, komunizmu in kar je še sorodnih izumov, nam ga je iskati. Ti večni boji in to ogabno prekljanje ne dajo, da bi prišla skupščina do resnega dela za povzdigo splošnega državnega blagostanja, s katerim je nerazdruženo v zvezi tudi naše.

Rimljani so rekli, da je treba najprej živeti, potem šele modrovati. Mi pa gonimo lajno visoke politike, vprašanja vsakdanjih potrebščin pa puščamo v nemar. V svoji nespameti delamo kakor tisti hišni gospodar, ki ureja in razvršča pohištvo v hiši, ki še ni dobrodu dozidana. Kruhalačni se hočemo v živo

oblačiti. In zakaj? Zato, ker hočejo tako tisti politiki, ki stoje izven Vidovdanske ustave in jo hočejo za vsako ceno razbiti, ker je na poti njihovim strankarskim kapricam. Nihče ne trdi, da je najboljša, kar bi jih lahko bilo, ali vendar nam kot s težavo zlimani okvir lahko služi do doglednega časa vsaj za gospodarski razmah, ki nam je vsem pred vsem potreben. Kajti najprej je treba živeti, potem šele modrovati. In nekaj tragične krivde, da obstoji ta tretji vzrok naše mizerije, leži tudi na nas državnih proletarcih, ki smo v velikem številu poverjali doslej naše politično zaupanje političnim špekulantom, demagogom in hazarderjem.

Ako nam je tedaj na tem ležeče, da se ta tretji in gotovo glavni vzrok naše revščine odstrani, ako hočemo, da ne bodo zvene le naše tožbe o omalovaževanju kot prazne fraze — in to niso —, ako nočemo, da bo imel vaš jok obupen glas glumaške finte — in tega nima —, tedaj moramo izvajati tiste konsekvence, ki so v danem položaju potrebne, to je, da ne damo niti enega glasu tistim strankam, katerim ni za resno gospodarsko delo, nego le za ustavne boje.

In odločitev nam ne bo težka, kajti imamo veliko državno stranko, ki hoče z resnim delom dvigniti državno blagostanje in ki bo, čeprav se rekrutira iz večine iz kmetijskih mas, tudi nam pomagala iz našega bednega stanja, osebito še, če bo videla, da ji zaupamo, in to je Narodna radikalna stranka.

Komur izmed nas so res na srcu državni, narodni in lastni interesi, ta bo volil, uvažujoč ta moja izvajanja, to stranko. Državni uslužbenec.

Dol s strankami, ki pijejo našo srčno kri!
Živela Narodna Radikalna Stranka, ki ima
na vseh voliščih deveto škrinjico!

Vprašajte voditelje slovenske ljudske stranke . . .

K vam prihajajo voditelji Slovenske ljudske stranke, njihovi agitatorji in priganjači, pa vam obetajo različne reči: avtonomijo, suverenost naroda, potihem tudi republiko, zraven pa še vsakokratne koristne reči: železnice in ceste, zmanjšanje davkov in različne državne podpore, olajšanje ali odpravo vojaške službe, kmetom, delavcem, uradnikom, trgovcem — vsakemu obetajo nekaj.

Vprašajte te ljudi, kako mislijo to urediti? Če hočejo kaj doseči, morajo imeti nekaj upliva v državi. Če imajo vseh 26 slovenskih mandatov, ali pa nekaj manj, je prav vse eno. Med številom 315 to ne pomeni veliko. Oni zamorejo nekaj doseči, samo če pridejo do vlade. A kako mislijo priti?

Brez radikalov ni bilo mogoče vladati doslej, pa bo še veliko manje mogoče v prihodnosti. Tri mesece je vladal opozicijski blok, pa ni mogel narediti prav ničesar in je moral oditi s sramoto. Celemu svetu se je pokazalo, da pod Radićevo komando ni mogoče vladati. Radić ni za nobeno pozitivno delo.

Če hoče Slovenska ljudska stranka priti do moči, mora poiskati zaveznike. Toda ona nima drugega zaveznika kot Radića. Davidovičeva stranka je že propadla. Posamezni prvaki iščejo okrog, kje

bi mogli kandidirati, a mandatov bo presneto malo. Na tega zaveznika torej ne morejo računati. Džemijetu prede jako slaba, če tudi že sploh ni močan. Spaho tudi nima mnogo, a bo še od tega nekaj izgubil. Ostane samo še Radić. Če hočejo iti za njim, mu morajo popolnoma zlesti v čreva in potem jih bo nesel, kamor bo on hotel. A po tej poti gotovo ne bodo mogli doseči ničesar, kar obetajo.

Eno je treba pibiti: Radikalci bodo prišli iz volitev zelo pojačani in potem bo proti njim vsako vladanje še manj mogoče, kot sedaj. Vsaka stranka, ki si je odvzela možnost, da se dogovarja z radikali, se je obsodila k popolni brezplodnosti! Slovenska ljudska stranka si je pa odvzela vsako možnost, da bi šla skupaj z radikali.

V prvih časih po vojni je to bilo mogoče. Slovenska ljudska stranka je bila takrat preplašena vsled dogodkov, ki so izpadli čisto drugače, kakor je pričakovala, pa je zatajila svoje pravo mišljenje. Priznala je narodno in državno edinstvo, bila je za slogo in sporazum in je popolnoma opustila divjo protisrbsko gonjo. Ko je pa polagoma uvidela, da se ji ni treba nič bati, je pokazala svojo staro nravo in postala zopet takšna, kakor je bila pred vojno in med vojno. Srbi so odpustili, kar je bilo in mislili, da se je stranka res poboljšala. Enkrat so se dali prevarati, drugič se pa ne bodo. Protić je paktiral z njo, pa je padel, Nastas Petrović je z njo paktiral, pa je padel.

Pašića niso mogli prevarati s takozvanim Markovim protokolom, pa ga ne bodo tudi v bodoče. Če se bo Slovenska ljudska stranka hotela približati večini v skupščini, se bo morala najprej izreči za narodno in državno edinstvo in se odreči mnogim stvarim, katere je doslej delala in govorila. Pa še potem pojde težko. Pomislite, koliko laži in psovke je doslej neprestano kopičila na najboljše radikalne prvake: Pašića, Jovanovića, Stojadinovića, Markovića, Jankovića itd. Težko ji bo priti k tem možem in se z njimi sporazumevati. A če bo prišla, se ji bo reklo: »Kako Vam je mogoče verjeti? Če o meni tako lažete, kako lažete šele druge stvari!«

Jasno je torej, da Slovenska ljudska stranka s svojimi silami ne bo mogla doseči ničesar; z Radićem ne bo nič, ker ne bo mogel pomagati, z radikali pa dvakrat nič, ker ne bodo hoteli pomagati. Tretjega pa ni.

Obetati je lahko, toda vprašajte jih, s čim bodo držali svoje obljube. Hodili bodo v Beograd samo radi dnevnice, dokler ne bodo zopet nagnani domov.

„Samouprava“

oficijelno glasilo NRS v Beogradu prinaša z dne 30. jan. 1925 št. 21. pod števil II. sledeči sklep glav. odbora: Odlok glav. odbora NRS v Beogradu z dne 21. jan. 1925, s katerim so bili gg. Franc Dolničar, Josip Kyrli in dr. Müller pozvani, da odločijo pod ogibom siceršnje izključitve iz NRS do 1. febr. 1925 kandidature na **neslužbeni** listi »Narodnega bloka«, ostane v veljavi.

Iz zgorajšnjega sklepa sledi, da navedeni gospodje niso več člani NRS, ker do navedenega roka niso umaknili kandidature in jih je glavni odbor NRS s tem izključil iz stranke.

Radikalni, naprednjaki
volijo vsi 8. februarja

9. škrinjico!

Nantejeve sanje.

Po onem zgodovinskem pogovoru z ministrom Groga je Nantej ves zbit kakor po celonočni krokariji med vožnjo domov vendar le zaspal. Vlekel pa je dreto v vseh akordih tako močno, da je pogledal sprevednik nekaterikrat v kupé, ali se ne podira streha ali lomijo kolesa. Vsled razgretih možganov in preveč zavžitih čevapčičev odpeljal ga je bog Morfej v kraljestvo sanj. A te sanje so bile nekaj posebnega — etwas schreckliches — kakor je Nantej pozneje pravil.

Naenkrat se znajde v petem razredu gimnazije tam nekje v Korotanu. Bila je slovenska ura. V sobo vstopi profesor vitke postave, s črno brado, držeč v eni roki cilindar, v drugi pa knjigo. Ko vse odloži, potegne iz žepa malo, rdečo knjižico in ostro ošpičen kratek svinčnik, si popravi na črno žurco obešen ščipalnik in pogleda s strogim očesom — kakor Jupiter po skrokanih bogovih — po vrsti svojih učencev in pravi: »Zadnjič sem vam dal nalogo, da se naučite Levstikovo balado »Ubežni kralj« na pamet, bomo videli, kako ste se naučili.«

Pri imenovanju naslova »Ubežni kralj« postal je Nantej v zadnji klopi, ko je ravno vzel v usta suho hruškovo kloco, ves blede, nemirno je začel navijati prve brčice pod nosom ter gladiti lepe lase po glavi.

»No Nantej,« pogleda ga profesor strogo, »ali ste še le pri jutranji toaleti, da se lišpate; čakajte no, da vam mine ta zabava, hajdi ven na oder in deklamirajte »Ubežnega kralja.«

Ko Nantej zopet sliši besedo »Ubežni kralj«, pade mu hruškova kloca iz ust, da se je zatolkala po tleh, se vzdigne in koleba med dolgo vrsto klo-

pi, se nagiba na desno in levo k tovarišem ter zašepeče: »Tuts einsogn, ich kon nix.«

Skoraj bi se prekucnil, ko je stopil na oder, kajti od naslova »Ubežni kralj« tresla so se mu kolena kakor jagnjetu rep.

Vstopil je na konec odra, da bi bil bolj blizu zvestega tovariša Blažaja, ki je imel knjigo odprto pod klopjo, da bi pomagal ubogemu grešniku, ki je stal na odru sključen kakor od viharja pokvekan slamnati mož v koruzi.

Še enkrat si poišče Nantej s tresočo roko posamezne brčice pod nosom, ošvrkne Blažaja še enkrat z milo prosečim pogledom, kakor bi hotel reči: Hilf, i hob nix glernt — se vpostavi kolikor toliko pravilno na odru in začne:

»Franc Levstikova balada Ub... Ub... Ub... Ubežni kralj.«

Bučen smeh nastane po dvorani, ki pa kmalu utihne, kajti strogega profesorja temne oči vprle so se na uboge Nanteja, da se je komaj zavedal, kje stoji.

»Od kdaj pa čekljate,« vpraša profesor strogo, »ali pa imate cmok v ustah; ali se pravi to deklamirati. Taka lepa balada, kakor je »Ubežni kralj«, pa tako čenčanje; le hitro — če ne...«

Nantej pri besedi »Ubežni« prebledi kakor ste-na, se nagne naprej in začne znova:

»Franc Levstik — Ub — Ub — Ubežni kralj.«

Globoko vzdihne — na tistem si misli: Gott sei Dank, es ist draussen — skoraj bi se prevrgel čez oder, kajti beseda »ubežni« šinila mu je skozi vse kosti, kakor bi ga ošvrknil s koprivami. Nastane grobna tišina, Nantej stoji kakor soha, že nekoliko pomirjen.

»No dalje!« zarohni profesor, »ali spite?«

Nantej pogleda milo, skoraj solznih oči na Blažaja, ki miglje z ustnicami in šepeta:

Noč je temna, podkve jeklo poje

Glej po gozdu kralj...

Nantej ponavlja glasno besede, a naenkrat postane ves rdeč, vir spomina je usahnul — es geht nit weiter — nemirno giba ustnice, čuti, da pride zopet usodepolna beseda — porabi trenutek, ko si strogi profesor obriše ščipalnik, v tem zašepeče Blažej:

Kralj ubežen jaha.

Nantej se nagne nazaj, kakor bi ga brecelj piknil in jeclja: »Kralj ub... ub... ubežen jaha,« pri tem se pa začne tresti na celem telesu in loputne nazaj z glavo ob desko.

»No, ali imate Valentinovo bolezen ali trešliko, da se gugate na odru kakor opica na veji.«

Nantej se ojunači, pogladi se še enkrat po glavi, ali ima še vse lase, in nadaljuje, a le težko je šlo naprej, pri vsaki kitici je bil hud boj, ali bi Nantej še nadaljeval ali ne; zopet je, kakor bi tiščal težek voz čez Ljubelj. S pomočjo Blažaja in še drugega špana Vincenca prijadal je Nantej do zadnje kitice, še tako tako, ker ni bilo vmes besede »ubežen«; a pri zadnji kitici prišla je katastrofa.

Gladko je še šlo:

Oh podobe gledal sem neznane

— imel je drugo vizijo, kako kaže Groga sto bankovcev s številko tisoč — a tu mu zastoji jezik, nagne se zopet k Blažaju, ki zašepeče:

Da ubežen skrivam se po tujem —

Sedaj pa je bilo preveč, nesrečna beseda »ubežen« mu je udarila v noge, čuti, kakor bi mravlje lezle po vseh udih, s silo še deklamira te besede in nadaljuje v skrajnem naporu:

Misli Svetozara Markovića.

Da se povzdigne blagostanje posameznega človeka, je torej treba:

da več proizvaja, manje troši, in da plod njegovega dela ostane njemu.

Naj bi človek veliko delal, malo rabil, toda če bi to, kar naredi, dobili drugi, ostal bo vedno siromak.

Kakor s posameznim človekom, tako je tudi z narodom. Blagostanje naroda se bo dvignilo samo na ta način, če bo narod več pridelal, kakor pa porabil, in če bo dotični prebitek ostal narodu. Prebitek proizvodnje nad potrošnjo se mora razdeliti tako, da bo vsakdo sorazmerno dobil toliko, kolikor ustvari, to se pravi:

da bo plod dela ostal onemu, kdor pridelal.

Ako se v neki deželi več pridelal, kakor pa potroši, a dotični prebitek dobivajo samo nekateri — samo malo število ljudi — bo narod ostal vseeno siromak in propadal vedno bolj. Bogastvo, ki se kopiči v rokah malega števila ljudi, ni v splošno korist ali vsaj malo v splošno korist. Kar ima mali človek, to ima celi narod, kar potroši mali človek, pride v roke njegovemu sosеду. A kapital, ki se nakopiči v blagajni velikega bogatina, je mednarodni. Kakor tečejo manjše vode v večje in te v morje, tako teče manjši kapital tja, kjer se nahaja večji, in to je v tujini. Ako si je mali človek nekaj prihranil, pojde poleti v Rogaško Slatino ali v Dobrno, a veliki bogatin pojde v Lido ali v Monte Carlo. Ako si hoče mali človek nekaj privoščiti, snedel bo domačo svinjsko pečenko in spil mero domačega vina. Ako si bogatin hoče privoščiti, jedel bo v mednarodni restavraciji kavijar in druge tuje jedi in pil francoska vina in denar pojde zopet iz dežele. Revni in malo premožni ljudje naročajo iz tujine samo take stvari, ki so potrebne, da zamorejo več pridelati — kmet in obrtnik orodje, katero potrebuje, in ki se ne izdeluje doma, delavec najpotrebnejšo obleko itd. Gospoda pa naroča iz tujine same dragocene in nepotrebne stvari, tako da od teh izdatkov domovina ne samo da nima nobene koristi, ampak večkrat še škodo; plačevati morajo pa oni, ki mu množe premoženje.

Potrebno je torej ne samo, da premoženje naroda raste z delom in z varčevanjem, ampak tudi, da je tako razdeljeno, da je res lastnina naroda, a najpravičnejše je, ako dobi vsakdo toliko, kolikor je naredil.

To je pa pri današnjem kapitalističnem gospodarstvu nemogoče.

Pri kapitalističnem gospodarstvu ne dobi nikdo toliko, kolikor je naredil. Plače in cene se ravna samo po konkurenci, odvisne so od potrebe in ponudbe. Tovarnar ne plača delavcem toliko, kolikor narede, on jim plača najnižje plače, za katero zamore dobiti delavce. On tudi ne more drugače. Ako bi tovarnar, ki lahko dobi delavce po 40 dinarjev na dan, taiste svojevoljno plačal po 50, bo njegova roba toliko dražja, a drugi tovarnar, ki plačuje delavce po 40, prodajal bo robo ceneje in tako izpodbijal prvega. Vsak tovarnar skuša plačati kolikor mogoče malo, da lažje konkurira. Ako se pa vsi tovarnarji dogovore med seboj in narede kartel, potem je za delavce še slabše, ker jih pritiskajo vsi skupaj, da lažje konkurirajo s kartelom druge dežele.

Ako priženejo na sejem mnogo živine in je malo kupcev, je cena nižja, ako je malo živine in kupcev mnogo, je cena večja. Isto je tudi s človeško delovno silo. Pri tem pa so za cene in za plače dve meje: najvišja in najnižja. Najvišja je ona, pri kateri je mogoče

Hoče k svojim, roke širi — pada —

In v tem trenutku se je prekopal čez oder ravno pred Blažem, ki je ravno še šepetal vrstico:

»Meč z oklepom v dno brezdnega brenkoče«.

Knjiga padla je Blažem iz samega straha pod klop ravno pred Nantejem, ki se na pol omočen začne dvigati z zadnjim delom telesa in šepetati: »Ta prekleto ubežni kralj in njegov ubežen — hot mich gonzt tamisch gmocht.«

»Kaj še klepetate,« razjezi se profesor, »meni se zdi, da se vam meša, je to deklamiranje, to je polomija — do besede pada je še prišel, pa naj pade — dvakrat — nezadostno — vsedite se!«

in vzel je profesor svinčnik in začrtal veliko petko v usodepolno knjigo, Nantejeva usoda je bila zapечатena.

Ves bled in trepetajoč plazil se je zopet na svoj sedež, na uho pa so mu udarjali šepetajoči glasovi njegovih tovarišev: »Au šest host — au šest — Ubežni kralj.«

Rrrsk — ruk — vlak je obstal. Nantej pade ves omočen raz klop na tla, v kupe stopi sprevodnik — Maribor — izstopite, smrčali ste v redu. —

Nantej si mane oči, meso se mu še trese po vseh kosteh, ves omočen pograbi kovčeg, zapusti voz in koleba proti izhodu in dalje proti mestu.

Hudič noch amol in ta neslani Levstik — mit seinem — ub... — oh, ni izreči te besede, tako sem se prestrašil — no le čakaj — ko postanem minister za prosveto, mora ta ub... ub... ubežni kralj izginiti iz vseh učnih knjig und zwar gründlich, proti Levstiku in drugim takim pesmarjem, ki bodo kaj o ub... ub... ubežnem — Nantej se hitro trikrat okriža — kaj pisali, pa izdam najostrejšo obznanje — gone geroiss, pa še kakšno.

konkurirati, najmanjša je ona, pri kateri je mogoče izhajati.

Ako tovarnar ne dobi delavca za 40, ga bo plačal s 50, ako ga ne dobi za 50, ga bo plačal s 60. Toda ne bo ga plačal tako visoko, da bi roba prišla predraga in bi je ne mogel z dobičkom prodajati. V tem slučaju bo raje zaprl tovarno.

Ako delavec ne dobi dela za 50, bo delal za 40, ako ga ne dobi za 40, bo delal za 30, toda ne pojde tako nizko, da bi sploh ne mogel živeti. V tem slučaju pojde raje iskat dela v druge kraje, ali pa bo shiral.

To so torej one skrajne meje, med katerima se gibljejo plače in cene. Plačaje se one cene, za katere gospodar lahko dobi delavca, delavec pa delo.

Proti temu brezobzirnemu izkoriščanju se priporoča dvoje sredstev: pristaši takozvanega **gospodarskega liberalizma** (naši demokrati) priporočajo **socijalno solidarnost**. Oni pravijo: vsi stanovi so navezani drug na drugega. Torej morajo drug drugega pustiti živeti in si tako urediti med seboj, da ne bo prepira, ampak družabna sloga.

Res je, da morajo vsi živeti, toda vsak je sebi najbližji. Nikdo ne bo radi tega, ker morajo tudi drugi živeti, dražje plačal stvar, če jo lahko dobi ceneje. Tovarnar ne bo plačal delavce po 60, če jih lahko dobi po 40, ker bi s tem onemogočil svojo konkurenčno zmožnost.

Pristaši takozvanega **krščanskega socializma** pravijo: vladati mora **krščanska pravičnost**. Plačati je treba toliko, da delavec lahko pošteno živi.

Toda krščanska pravičnost je navsezadnje raztegljiva stvar in težko je določiti, koliko je treba, da delavec lahko pošteno živi. Še večja težava je v tem, da se nikdar ne bodo vsi ljudje hoteli priznati h krščanski pravičnosti. Vzemimo: V nekem kraju je 10 tovarnarjev enake vrste. Trije se postavijo na načelo krščanske pravičnosti in odlučijo, da bodo delavcem plačali toliko, da lahko pošteno živijo. Sedem jih pa reče: Naj nas po smrti vrag vzame, dokler živimo, pa hočemo odirati in bogateti. Prvi bodo plačevali po 60, drugi pa po 40. Drugi bodo prodajali izdelke ceneje, a prvi jih ne bodo mogli prodajati in bodo morali odpustiti del delavcev, ali pa zapreti tovarne. Krščanski tovarnarji bodo morali torej odirati kakor nekrščanski, če hočejo z njimi konkurirati, ali pa pobrati šila in kopita in pustiti, da delajo kar hočejo oni, ki se ne boje ne vraga ne ludiča.

Socijalna solidarnost in krščanska pravičnost sta torej zelo dobre in lepe reči, toda z njima ne bomo rešili vprašanja.

Od strani socialistov se povdarja **moč strokovne organizacije**.

Ako se vsi delavci ene stroke združijo, gotovo lahko poženejo plače kvišku. Zlasti velja to za one delavce, ki morajo imeti strokovno izobrazbo, ker takih ljudi ni mogoče takoj nadomestiti z drugimi. A za delo, kjer ni treba strokovne izobrazbe, je to jako težko. Gospodar lahko delavce, ki zahtevajo večje plače, odslovi in vzame druge, a lačnih in revnih ljudi je strošno veliko. S strokovnimi organizacijami so nekatere vrste delavcev res dosegle lepe uspehe, a to zopet na stroške neorganiziranega delavstva in kmečkega ljudstva. Črkostavci na primer so si priborili sorazmerno boljše pogoje za življenje. A lastniki tiskarn so vsled tega podražili izdelke. Tovarnar vzame v račun, da mora dražje plačati tiskovine za reklamo, korespondenco itd., pa plača slabše svoje delavce, ali pa podraži svoje izdelke itd.

Ako se pritisne na eno stran, prekucne se na drugo.

Trajna pomoč bi bila samo, ako se odpravi sedanj kapitalistični društveni red in zamenja s socialnim. To se pa ne sme narediti tako, kakor so naredili boljševiki na Ruskem, ki so najprej odpravili kapitalizem, še preden so upeljali drugi red. To je, kakor da bi odsekal vejo, na kateri sedi, še preden si se presedel na drugo vejo. Enega socialnega reda tudi ni mogoče takoj uničiti in mesto njegove postaviti novega. Zato je treba ljudi in še različnih drugih predpogojev.

Ako hočemo torej, da bo premoženje pravično razdeljeno med narodom in da bo vsakdo dobil, kar je naredil, moramo **pospeševati socializacijo**. Dokler se pa kapitalizem drži, je treba gledati, da je kolikor mogoče malo škodljiv.

Socializacija ali komunizem je različna: državna, samoupravna, zasebna. Pri vseh teh načinih so **proizvajevalna sredstva skupna last**.

Državni socializem je, če je podjetje v državni lasti, samoupravno, če je v lasti samoupravne organizacije (občine, sreza, oblasti), zasebno, če je v lasti organizacije na združni podlagi.

Vsi ti načini so dobri in koristni, odvisno je od razmer, kateri je v danih razmerah najboljši. Najidealnejši je poslednji, ker pri njem čisti dobiček res pride v roke onih, ki delajo, pri prvem in drugem načinu pa gre v splošno korist.

Ugovori proti socialnemu načinu društvenega reda ne veljajo. Protivniki pravijo:

Državna in sploh vsa javna podjetja se ne izplačujejo in imajo vedno deficit, ker država ne ume, da vodi. Tudi združna ne uspevajo.

To ni res! Nemčija je imela pred vojno od svojih železnih ogromne dohodke, Rusija istotako od žganja, Avstrija od pošt, Dunaj od tramvajev itd. Treba je, da se dobro, strokovno vodi, pa bo uspelo in država lahko ravno tako dobro, strokovno vodi, kakor na primer akcijske družbe.

Dalje pravijo, da ta način ubija osebno inicijativo.

Tudi to ni res. Osebna inicijativa se pri združnem podjetju gotovo lahko ravno toliko uveljavi, kakor pri akcijskem podjetju, ali pa še bolj.

Samo na ta način, če bodo podjetja vedno bolj prehajala v združno last ali pa v last samoupravnih korporacij in države, izpremenil se bo sedanji kapitalistični in društveni red v socialni. Potem pojde čisti dobiček ali v splošno korist, ali pa direktno v korist onih, ki delajo.

Ko smo se ujediniili v skupno državo, proglasilo se je takoj načelo agrarne reforme in imamo celo ministra za agrarno reformo. Če se lahko socializira veliko posestvo, zakaj bi se ne mogla velika tovarna ali rudnik. Delavci bi izbrali odbor, ki bi vodil, kakor izberejo sedaj akcionarji svoj odbor in ta odbor bi vodil podjetje, nastavljen inženirje itd. Razlika bi bila samo v toliko, da bi bili člani samo delavci, ki delajo, sedaj so pa akcionarji, ki ne delajo. Manjših takih združnih podjetij imamo že veliko, a če imamo manjša, zakaj bi ne mogli imeti večja. Zakaj bi na primer črkostavci ne mogli imeti in voditi svoje tiskarne na združni podlagi.

Ako hočemo torej, da bo narod imel od dela korist, moramo gledati, da se plod dela ne kopiči v obliki kapitala v rokah posameznih bogatašev, ampak da se razdeli med narodom in to tako, da bo kolikor mogoče vsak človek sam užival plod svojega dela.

Radi tega moramo pobijati kapitalistični društveni red.

Razvoj k socializmu ne sme iti prepočasi. Za reveža je slaba tolažba, ako mu rečeš, da bo morda njegov sin ali vnuk imel bolje. Tu mora poseči vmes država in pritiskati, da gre socialni razvoj hitreje naprej. Država ima zato sredstev dovolj.

To je pa mogoče samo, če imamo močno državo z močno centralno oblastjo. Ta boj zoper kapitalizem je mogoče izbojevati samo v središču, ako so proletarske fronte strnjene. Če se pa razbijemo na različne federacije, ne bomo nikdar prišli do smotrerega socializma.

Volite vsi 9. škrinjico!

„Lažiblokašem“

v Mariboru se tresejo hlačice pred notranjim ministrom g. Maksimovičem, ki je napovedal oblastnemu odboru NRS v Mariboru svoj obisk za 3. febr. 1925, katerega pa je moral opustiti radi zaposlenosti v svojem volilnem okrožju. — »Lažiblokovci« izrabljajo seveda tudi ta goli, v sedanji volilni borbi povsem razumljivi slučaj, za umazano agitacijo proti vodstvu NRS v mariborski oblasti, osobito pa proti dr. Ravniku in Janku Tavčarju in pišejo v svojih demokratskih listih o »nečednih mahinacijah« ter polagajo nekemu vodilnemu funkcionarju notranjega ministrstva v usta besede, katerih odlični funkcionar ni nikdar spregovoril in katere so si demokratski lažnjivci v Jutrovi deželi iz samega strahu pred radikali prosto izmislili, kakor je pač to njihova stara navada, katere se bodo otesli dne 8. februarja 1925, ko jih bomo nesli k pogrebu in jim zapeli nagrobno. Ta čedna družba čistih mož in babjelovcev, ki so svoječasno med Slovenci na Koroškem »mit der Kornblume im Knopfloch« budili narodno zavest in ki so si za časa plebiscita na Koroškem, kakor posnemamo iz glavne blagajniške knjige, dali plačati vsako pot in »govoranco« po odvetniški tarifi, pa pri tem popolnoma pozablja, da je za volilni shod »lažibloka« v Dobrovniku v dolnjelendavskem srezu napovedovala prihod kar dveh samostalnikov-ministrov, ki pa na dan shoda seveda nista prišla osebno, temveč le v podobi poštenjakoviča in volilnega barantača Josipa Kyrallija, kateremu je Žerjav posodil ministrski frak in katerega je spremljal »der schönste Mann von Marburg«, dr. Feri Lipold. Kaj ne gospoda, Nantej ubežnik, Feri Lipold in Kralj servijetov na Pragerskem, to pa niso »nečedne mahinacije«? Seveda kar počenjate Vi demokratje-samostalniki, je vse prav in pošteno in tudi ne prenaša nobene kritike.

G. Kyralli tožite!

Dne 27. jan. 1925 dopoldne se je zgledal ta poštenjakovič v pisarni predsednika obl. odbora NRS in nosilca kandidatne liste NRS v Mariboru g. dr. R. Ravnika, mu pokazal pismo izvršilnega odbora NRS v Beogradu s pozivom na umik kandidature na listi »lažibloka« pod siceršno izključitvijo iz NRS s 1. febr. 1925 in izjavil, da je pripravljen ustreči temu pozivu na dva načina in sicer: 1. Josip Kyralli umakne kandidaturu na listi »Narodnega bloka« na tihem, brez proglasa na narod, proti takojšnjemu plačilu 30.000 Din; 2. s proglasom na narod, torej javno proti takojšnjemu plačilu 50.000 Din. — Dr. Ravnik si je takoj zabeležil zahtevke Josipa Kyrallija na listek papirja in ima razun listka za resničnost Kyrallijevih zahtevkov na razpolago dve priči, ki sta vsak čas pripravljene potrditi resničnost dotičnega razgovora in Kyrallijevih zahtevkov pod prisego. Josip Kyralli bo kot poštenjakovič še naprej trdil, da so te trditve izmišljene, ljubljanski »Jutrovci« pa mu bodo seveda v svoji brezmejni »poštenosti« naprej sekundirali in farbali svoje duševne revčke, da so naše tozadevne vesti prazne volilne izmišljotine.

Kandidatna lista

Narodne Radikalne Stranke za mariborsko-celjsko volilno okrožje je sledeča:

Nosilec liste NRS:

DR. RUDOLF RAVNIK,
odvetnik v Mariboru.

Naši kandidatje so sledeči:

Za volilna sreza Brežice in Šmarje:

ERNEST KRULEJ,
posestnik in obrtnik v Sevnici.

Kot namestnik:

VIKTOR PETAN,
posestnik in trgovec, Brežice.

Za volilna sreza Celje in Mozirje:

IVAN RIBAR,
rudar, Zabukovce-Griže.

Kot namestnik:

LUDOVIK SELIŠEK,
krojaški mojster, Celje.

Za volilna sreza Dolnja Lendava in Murska Sobota:

DR. ARMIN STRASSER,
odvetnik v Dolnji Lendavi.

Kot namestnik:

JOSIP ALSZEGHY,
obrnik in predsednik kol. zadruga, Dolnja Lendava.

Za volilna sreza Konjice in Laško:

JANKO KAUČIČ,
vpokojenec in invalid v Mariboru.

Kot namestnik:

RUDOLF CELINŠEK,
trgovec, Marija Gradec p. Laško.

Za volilni srez Ljutomer:

IVAN KLEINŠEK,
invalid in posestnik, Rački vrh - Radenci.

Kot namestnik:

DR. LEOPOLD POTZINGER,
župnik v Apačah.

Za volilni srez Maribor, desni breg:

ANTON POTOČNIK,
posestnik in župan v Framu.

Kot namestnik:

MATIJA HOLC,
kmetovalec in obrtnik, Pobrežje.

Za volilni srez Maribor, levi breg:

JERNEJ ALJANČIČ,
polkovnik v pokoju, Maribor.

Kot namestnik:

JANKO BELŠAK,
železničar, Studenci.

Za volilna sreza Ormož in Ptuj:

TOMAŽ MURKOVIČ,
kmetovalec in obrtnik, Zavrč pri Ptuj.

Kot namestnik:

FRIC PETEK,
invalid in krojač v Cvetkovcih pri Vel. Nedelji.

Za volilna sreza Prevalje in Slovenjgradec:

FRANC GRAFENAUER,
kmetovalec in bivši narodni poslanec, Smokuč.

Kot namestnik:

ŠTEFAN KRALJ,
kmetovalec, Dolgo brdo, p. Prevalje.

VOLIŠČA V MARIBORU PRI VOLITVAH NARODNIH POSLANCEV DNE 8. FEBR.

V smislu kraljeve odredbe z dne 10. nov. 1924 in v smislu zakona za volitve narodnih poslancev za narodno skupščino kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izvršijo volitve narodnih poslancev za štiriletno skupščinsko perijodo 1925—1928 v nedeljo 8. februarja 1925 od 7. ure zjut. do 18. ure.

Volilna mesta v mestu Maribor so sledeča:

Volilno I: za volilce I. mestnega okraja (notranje mesto) z začetnimi črkami A do vstevši L v telovadnici dekliške meščanske šole I. v Miklošičevi ulici št. 1;

Volilno II: za volilce I. mestnega okraja (notranje mesto) z začetnimi črkami M do vstevši Z v telovadnici drž. realke v Krekovi ulici 1;

Volilno III: za volilce II. mestnega okraja (graško predmestje) z začetnimi črkami A do vstevši L v telovadnici dekliške meščanske šole II. v Cankarjevi ulici št. 5;

Volilno IV: za volilce II. mestnega okraja (graško predmestje) z začetnimi črkami M do vstevši Z v deški ljudski šoli I. v Razlagovi ulici 16;

Volilno V: za volilce III. mestnega okraja (Melje) v telovadnici dekl. ljudske šole III. v Cafovi ul. 9;

Volilno VI: za volilce IV. mestnega okraja (koroško predmestje) v deški ljudski šoli IV. v Samostanski ulici 10;

Volilno VII: za volilce V. mestnega okraja (magdalensko predmestje) z začetnimi črkami A do vstevši J v otroškem vrtcu III. v Valvazorjevi ulici 40;

Volilno VIII: za volilce V. mestnega okraja (magdalensko predmestje) z začetnimi črkami K do

vstevši P v telovadnici deške ljudske šole III. na Ruški cesti;

Volilno IX: za volilce V. mestnega okraja (magdalensko predmestje) z začetnimi črkami R do vstevši Z v deški ljudski šoli III. na Ruški cesti. Na posameznih voliščih je volilcev: na I. volišču 834, na II. volišču 882, na III. volišču 860, na IV. volišču 937, na V. volišču 799, na VI. volišču 994, na VII. volišču 657, na VIII. volišču 752, na IX. volišču 622.

Na dan volitev 8. februarja 1925 kakor tudi ob dnevih pred in po volitvah je v smislu zakona za volitve narodnih poslancev prepovedano točiti ali kakorkoli dajati alkoholne pijače.

RAZDELITEV VOLIŠČ V TRBOVLJAH

za volitve v narodno skupščino dne 8. februarja 1925 in za občinske volitve dne 1. marca 1925.

I. volišče: občinska pisarna: Trbovlje, Planina, Planinska vas, Gabersko, Knezdol, Sv. Marko hiš. št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 22, 47, 49, 54, 14. Ojstro hiš. št. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 16, 20, 21, 23, 35 in volilci iz vasi Loke z začetno črko »A«.

II. volišče: deška šola Trbovlje: volilci iz vasi Loke z začetno črko »B« do inkluzivno »G«.

III. volišče: dekliška šola Trbovlje: Loke z začetno črko »H« do inkl. »L«.

IV. volišče: Delavski dom Trbovlje: Loke z začetno črko »M« do inkl. »R«.

V. volišče: deška šola na Vodah: Loke od začetne črke »S« do črke »Z«.

VI. volišče: Čakalnica zapadnega obrata: volilci iz vasi Retje od začetne črke »N« do vstevši črke »Z«.

VII. volišče: dekliška šola na Vodah: Retje od črke »A« do vstevši črke »M«.

VIII. volišče: Delavski dom Hrastnik: Sv. Lenard, Ojstro, Studence, Prapretno, Plesko, Sv. Katarina in Sv. Marko od črke »M« do črke »Z«.

Obrtniki, trgovci, delavci, rudarji, kmetje, invalidi, upokojenci, najemniki, državni nameščenci in zasebni nameščenci! Volite najmočnejšo stranko v državi, ker vam samo ta lahko pomaga; to je Narodna radikalna stranka, zastopnica malih ljudi, ki ima na voliščih deveto škrinjico.

Ugotavljamo.

1. Da sta »Jutro« in »Tabor« pisala, da je radikalna lista v mariborski oblasti disidentska,

2. Da so bili predlogi na konferenci dne 14. dec. 1924 le z večino sprejeti.

3. Da je bil razpuščen mestni pododbor III. pododbora mesta Maribor.

4. Da radikalni sleparijo z notranjim ministrom Maksimovičem,

5. Da je bil Janko Tavčar obsojen na 2 meseca zavora.

Ad 1. »Jutro« je bilo navzlic svoji laži končno samo prisiljeno ugotoviti, da je radikalna lista v mariborski oblasti oficijelna.

Ad 2. 182 delegatov-zaupnikov NRS je priča, da so bili vsi zaključki pred debato in po debati sprejeti enoglasno in po debati tudi z glasom dr. Müllerja.

Ad 3. Isti po »Jutru« razpuščen mestni pododbor III. okraja je sam ugotovil na svoji seji, da še vedno obstoji in deluje naprej.

Ad 4. G. Janko Tavčar je bil v resnici obsojen kot šef firme za dejanje svojega uradnika v prvi inštanci na 2 meseca zavora, v drugi inštanci pa na denarno globo.

V prvi inštanci pa je bil obsojen iz razlogov, ker je izjavil sodnik: dejanski stan sicer ni podan za obrambo, ali mi ga moramo ustvariti, »um den windischen Heisspohn hinein zu kriegen«. Tozadevno izjavo zapisnikarja te razprave bomo prinesli.

Demokrati so danes pred durmi volitev že tako zmešani, da v resnici sami ne vedo, za katero biljko naj bi se prišli. Njihova obsodba pa bo padla dne 8. februarja 1925, ko bodo poštene ljudje obsodili njihove laži in prevare s tem, da bodo vrgli svojo kroglico v 9. škrinjico.

Izjava višjega italijan. oficirja o dr. Pivku! Naš dopisnik je imel priliko razgovarjati se z višjim italijanskim oficirjem, ki pozna delovanje dr. Pivka na italijanski fronti in si je dal njegove brošure prestaviti in predložiti. Ta višji italijanski oficir je izjavil: »Dr. Pivko je za nas izvršil kot naš špijon izborne posle. V koliko je ta stvar bila za Vas koristna, je to stvar Vas Jugoslovenov.«

Zakaj borba med NRS in SDS v mariborski oblasti?

V Beogradu sedijo v skupni vladi narodni radikali z 107 poslanci in z njimi 15 samostojnih demokratov. Razumno bi torej bilo, da se vsepovsod ujedinijo radikali in samostojni demokrati v skupni volilni borbi proti separatističnim elementom, da izidejo iz borbe čim močnejši. Nastane sedaj vprašanje, zakaj se niso radikali v mariborski oblasti blokirali z voditelji samostojnih demokratov. Za nas radikale bi bil odgovor zelo kratak, razlogi so v tem, ker je kongres, kateremu je vodstvo radikalne stranke v mariborski oblasti podrejeno, zaključil, da se stopi s samostojnimi demokrati v zvezo samo

pod pogojem, ako oni pristanejo na radikalnega nosilca kandidatne liste. Predsedstvo radikalne stranke pa je šlo kasneje celo tako daleč, da je ponudilo demokratu kompromisnega nosilca, katerega pa so oni z vso odločnostjo odklonili in to s tem, da sploh niso dali našemu predlogu nobenega odgovora. V prvem momentu izgleda, da se vodi boj med obema strankama za nosilstvo skupne liste, oziroma da igrajo v tem boju vlogo vodilne osebe.

V resnici pa je stvar popolnoma drugačna. Boj, ki se vodi v mariborski oblasti med Narodno radikalno stranko in samostojnimi demokrati, ni boj med osebami, temveč je boj, kdo naj bo v bodoče legalni predstavnik radikalne stranke, ali sedanji legalni forum te stranke, ali samostojni demokrati, ki hočejo po volitvah spremeniti svoje ime v radikale.

To je za našo celokupno javnost velike in odločilne važnosti, ker ni vse eno, kdo predstavlja v mariborski oblasti najmočnejšo stranko v državi.

Ako bi bili demokrati čista stranka, stranka, ki vodi politiko širokih mas, mi ne bi imeli prav nič proti temu, da bi prevzeli vodstvo radikalne stranke v mariborski oblasti oni.

Ugotoviti pa moramo, da so samostojni demokrati v Sloveniji izraziti predstavniki velekapitalizma in bankirskih spekulacij, ki so v tem svojem poslu poteptali napredno idejo in spravili stranko na nivo pol priglufanega mandata v Ljubljani.

Ako bi bili oni predstavniki najmočnejše vladne stranke v mariborski oblasti, bi oni vodili bankirsko in kabinetno politiko naprej in bi eksploatirali v svoje bančne svrhe 140 mandatov srbskega delovnega ljudstva.

To je bilo celo hotenje samostojnih demokratov v Sloveniji, to je bila njihova najprisrčnejša želja in zato se je razvil v mariborski oblasti boj med obema strankama.

Ta boj je danes vsled odločnosti, politične poštenosti mariborskih radikalov končan s popolnim porazom predstavnikov slovenske bankokracije in njenih eksponentov samostojnih demokratov.

Narodna radikalna stranka pa je izšla iz tega boja sveža in razčiščena v trdnem prepričanju, da postoji zmaga v Sloveniji samo v pozitivnem in poštenem političnem delu.

Boj, ki se je odigral, je bil boj med politiko bankokracije in politiko širokih mas delovnega ljudstva!

Pozor! Volilci! Pozor!

Stojimo neposredno pred volitvami in naši politični nasprotniki bodo v časopisih, letakih, lepakih in celo v brošurah razširjali o nas in naši 9. (deveti) škrinjici najgorostasnejše laži in izmišljotine, samo da zbegajo naše volilce, prijatelje in somišljenike. Zaraditega prosimo vse naše volilce v mariborsko-celjskem volilnem okrožju, da ohranijo mirno kri in da korakajo enotno kakor en mož na volišče ter spustijo kroglice v deveto škrinjico, katera je škrinjica mogočne Narodne radikalne stranke in katere nosilec je dr. Ravnik!

Naš voditelj dr. Ravnik stoji neomajeno trdno in nobene laži in zahrbtnosti ga ne bodo premagale.

Stojte mu tudi vi, dragi volilci zvesto ob strani in zmaga mora biti naša!

Oblastni odbor NRS v Mariboru.

Poštenost mora zmagati.

V mariborski oblasti se je odigral zadnje čase krut in trd boj med samostojnimi demokrati in radikali.

Na prvi pogled je izgledalo, da je bil to boj med poedinimi osebami, v resnici pa je stvar globlja. Boj, ki se je odigral, je bil boj med bankirsko politiko samostojnih demokratov in politiko Narodne radikalne stranke, t. j. politiko širokih mas »iz naroda za narod« radikalne stranke.

Namen demokratskega vodstva je bil pri skupnem nastopu z radikali likvidirati radikale v mariborski oblasti in to edino iz razloga, da bi samostojni demokrati postali sami radikali. Mi proti temu ne bi končno nič imeli, ako bi bila to stranka, ki je vodila dosedaj pošteno ljudsko politiko. Boriti pa smo se morali radi tega, ker je to stranka ljudskih izkoriščevalcev, bankirjev, frakarske gospode, ki bi postali radikali samo zato, da bi izkoriščali v bodočem parlamentu 140 radikalnih poslancev srbskega delovnega ljudstva v svoje bankirske in birokratske svrhe.

Boj, ki se je odigral med nami in samostojnimi demokrati je bil težak, ker so demokrati operirali z ogromnimi denarnimi sredstvi in so podkupovali naše pristaše in falzificirali celokupno javnost.

Na drugi strani nismo imeli mi nobenih denarnih sredstev, ali imeli smo zavest, da imamo pošteno in čiste roke in prepričanje, da se borimo za pošteno in pravično stvar slovenskega ljudstva.

Poštenost je zmagala že dosedaj nad prevaro in bode zmagala tudi pri volitvah dne 8. febr. 1925.

V boj za pošteno politiko in dobrobit širokih ljudskih slojev!

Davčno breme Slovenije.

Kakor smo že v eni zadnjih številčk našega lista dokazali s statističnimi podatki, plačuje Slovenija res razumno z drugimi pokrajinami več davkov, kakor bi odpadlo na njo po njenem bogastvu in gospodarski moči. Tudi ne izkazuje Slovenija zastanka nego davčna preplačila, kar je v zvezi z dobrim upravnim aparatom. Zoper davčno breme se slišijo različne pritožbe, posebno se pa izrablja to v političnem in strankarskem boju z nelepim namenom, osovražiti pri našem ljudstvu brate Srbe in našo mlado državo, češ, vseh teh davčnih bremen je kriv Beograd. Če izpustimo za sedaj tudi izven razmotrivanja sorazmernosti davčnega bremena za Slovenijo, treba je ljudstvu povedati resnico, kje tiči vzrok, da se plačuje toliko in toliko davkov. Vzrok je davčna dedščina po Avstriji. Prevzeli smo po razsulu Avstrije ves njen davčni sistem in vse njene davke, tako tudi prosluli najemniški davek, ki je bil posebnost avstrijske države.

Zakaj plačujejo Srbi razmeroma manj davkov, kot mi. Vzrok tiči v tem, da imamo mi Slovenci svoje davčne predpise, ki so veliko hujši nego srbski. Ali so pa temu krivi Srbi in Beograd?

Nikakor ne! Temu smo krivi sami, ker smo podedovali te davke. Avstrijski davčni sistem je krut tudi v sedanji Nemški Avstriji, o čemur vedo zelo veliko povedati naši koroški Slovenci. Brez davkov ne more obstati nobena država, to mora uvideti vsakdo, razun seveda Radića, ki snuje svojo fantastično državo brez davkov.

Vendar naj bode davčno breme ne samo po pokrajinah, nego med osebami, pravično razdeljeno. To načelo ima naša ustava navedeno v čl. 116, ki pravi:

Davčna obveznost je obča in vse državne davščine so enake za vso državo. Davek se plačuje po davčni moči in progresivno.

Narodna skupščina pa pri vednih prerekanjih za ničeve stvari ni prišla do tega, da bi izvedla to ustavno načelo potem posebnega davčnega zakona, ki bi uvedel enotni davčni sistem za celo državo. Dokler ni takšnega enotnega davčnega zakona, se morajo davki pobirati po v posameznih pokrajinah veljavnih davčnih zakonih. Prihodnja narodna skupščina mora delati in najprej odpraviti tisto zlo, ki najbolj tišči državljana, to je davčno neenakost. Kako se mora potem hujskati radi tega proti srbskemu delu našega naroda? Nadalje je pčnitev za osebne davke stvar komisij, ki so popolnoma samostojne in v prireditvi davkov neodvisne od Beograda. Mi Slovenci si odmerjamo po tem takem sami davke, bratje Srbi nimajo pri tem ničesar opraviti.

Potem, kdo pa dovoljuje razne doklade, posebno občinske. Ravno doklade so, ki najbolj tišči davkoplačevalca, ne da bi vedel, da plača večji del davka kot doklade okrajnim zastopom, občinam itd. Znano je pa, da je občinsko gospodarstvo navadno slabo, da so doklade neizmerno velike, da imamo v Sloveniji občine, ki imajo doklade do in čez 1000 odstotkov. Doklad pa ne dovoljuje centralni urad v Beogradu, nego za Slovenijo veliki župan v Mariboru ali ljubljani sporazumno z delegacijo ministrstva financ v Ljubljani. Da se stroški obč. uprave zmanjšajo in s tem znižajo tudi doklade, je treba manjše občine sploh odpraviti in jih združiti v večje, ki so edino zmožne dobro upravljati občinske agende. Tak zakon je tudi že pripravljen za narodno skupščino, a ta nima za take reči časa. V prihodnji skupščini bode tedaj treba delati in zopet delati!

Pomagati vsem in vsakomur, kdor je pomoči potreben, ne oziraje se na njih politično prepričanje.

Zakaj se nas bojijo?

Z našim člankom v zadnji številki »Narodnega Gospodarja« pod naslovom: »Zakaj bomo volili dr. Ravnika?« smo v živo zadeli naše nasprotnike, ki pozitivnega dela za ljudski blagor ne poznajo in ki mislijo, da temelji pravi napredek človeštva na papirnatih programih in blagodonečih frazah.

Samostojni demokrat seveda ni dala žilica miru in radi tega so vzeli ta članek na muho. Vendar pa so v svojem kritičnem članku le potrdili vse zasluge, katere si je nosilec naše liste g. dr. R. Ravnik pridobil za naše občine, ker pač delovanja in dejanj tudi samostojni demokrati, ki so sicer mojstri v zavijanju resnice, ne morejo utajiti z uspehom.

Da se dr. Ravnik res zanima za razne gospodarske ustanove in naprave v mariborski oblasti, dokazuje neovrgljivo dejstvo, da je za Spod. Poljskavo, ki je bila prizadeta po povodnji in za občine ptujskega polja prizadete po nevihti in toči ter za občino v Cvetkovcih pri Vel. Nedelji izposloval na merodajnih mestih visoke denarne podpore in davčne olajšave, s katerimi se je težko škodovano prebivalstvo kolikor toliko rešilo iz bednega položaja.

V zadevi zaradi dravskega mostu med Dolgošami in Zg. Duplekom je dr. Ravnik na podlagi pisov ugotovil, da se je okrajni zastop v Mariboru že leta 1908 zanimal za to zgradbo, kateri je namenil tretji del stavbenih stroškov v znesku od 80.000 K. Dotični odlok z dne 28. febr. 1914 št. 533, katerega je izdal in podpisal takratni načelnik okr. zastopa v Mariboru g. dr. Schmiderer, je značilen zaradi te-

ga, ker navaja kot poglavitni vzrok zavlačevanja te zgradbe obstrukcijo slovenskih poslancev v dežel-nem zboru in Gradcu in v drž. zboru na Dunaju, ki je onemogočila vsako redno parlamentarno delo tako, da niti dežela, niti država za to stavbo nista mogli dobiti na razpolago potrebnega kredita.

Radi tega je v interesu volilcev v Dolgošah in v Zg. Dupleku ter sploh v vseh občinah na desnem bregu Drave in v ptujskem okraju, da se pri volitvah dne 8. febr. 1925 odločijo brez izjeme za skrinjico Narodne radikalne stranke, katere nosilec je g. dr. Rudolf Ravnik in ki bo na vseh voliščih v mariborsko-celjskem volilnem okrožju na devetem mestu.

Slovenski radikalni poslanci bodo člani mogočnega kluba NRS, ki bo štel najmanj 150 članov in zaradi tega bodo ti poslanci tudi za dravski most v Dolgošah in v Zg. Dupleku z lahkoto izposlovali potrebno državno podporo.

FRANC GRAFENAUER.

J. Grafenauer

Koroški narodni borec in srezki kandidat prevajško-slovenjgraškega volilnega okrožja, ki je bil v Avstriji obsojen na smrt.

Volilni pokret.

V nedeljo so se vršili po celem mariborsko-celjskem volilnem okrožju lepo uspeli volilni shodi. Impozanten pa je bil posebno volilni shod v Framu, kjer sta kot govornika nastopila narodni borec Fr. Grafenauer in srezki kandidat Anton Potočnik, ki sta s svojimi treznimi in krasnimi govori naravnost fascinirala poslušalce, katerih se je zbralo okoli 300 v gostilniških prostorih srezkega kandidata g. Ant. Potočnika. Nosilec liste NRS za mariborsko-celjsko okrožje dr. Ravnik pa je imel ob isti uri lepo zborovanje v Kovačevsi p. Sl. Bistrici in se je med potjo v Maribor predstavil tudi zbranim volilcem v Framu. — Na svečnico dne 2. febr. t. l. po rani sv. maši se je vršil v gostil. prostorih srezk. kandidata g. Murkovića v Zavrču p. Ptuj volilni shod, na katerem je bilo navzočih 47 zborovalcev, med njimi tudi dva pristaša SLS. Vsi zborovalci so z napeto pozornostjo sledili izvajanjem nosilca liste Narodne radikalne stranke za marib.-celjsko vol. okrožje g. dr. Ravnika in ob koncu njegovega govora z velikim odobravanjem potrdili njegovo stališče. — Ob 2. uri pop. se je v Kolaričevi gostilni v Cvetkovcih p. Vel. Nedelji vršil volilni shod NRS, katerega je zelo spretno vodil tajnik tamkajšnje kraj. organizacije NRS g. Rudolf Senica. Shoda so se udeležili nosilec liste NRS dr. R. Ravnik in oba srezka kandidata za Ptuj-Ormož gg. Tomaž Murkovič iz Zavrča in domačin Fric Petek. Navzoči zborovalci so se s hvaležnostjo spominjali onih časov, ko so gradili most čez Dravo in jim je zmanjkalo sredstev za dograditev. V teh časih jih nihče ni poznal in tudi poslanci jim niso prišli na pomoč. Edini dr. Ravnik je bil tisti — tako je namreč izvajal g. Senica — ki je kot predsednik obl. odbora NRS v Mariboru Cvetkovčanom radevolje skočil na pomoč in jim pri ministrstvu za zgradbe v Beogradu izposloval 25.000 Din podpore, ki je omogočila, da se je započeto delo končalo in da je danes dravski most v Cvetkovcih ponos vseh tistih, ki so na ta ali oni način prispevali k zgradbi. Zborovalci so priredili svojemu predsedniku in nosilcu liste dr. Ravniku priskrbene ovacije. Zborovalcem sta se predstavila oba srezka kandidata in so tudi drugi udeleženci na shodu posegli v debato in z vso odločnostjo obsodili »lažiblokaše«, ki so na shodu v Cvetkovcih le radi tega prišli do besede, ker so se na debelo in široko zlagali, da je NRS z voditeljem dr. Ravnikom včlanjena v takomenovanem »Narodnem bloku«, ki pa je le grda krinka, pod katero se skrivajo spufani, skrahirani in med ljudstvom do kosti in mozga osovraženi samostojni demokrati, ki se pod lastno firmo ne upajo stopiti v volilno borbo in ki pod firmo »lažibloka« varajo javnost in volilce, ki pa se ne bodo dali preslepiti in ki bodo vse demokratske lumparije in fa-

lotarije obsodili s tem, da bodo dne 8. februarja na vseh voliščih v Sloveniji kazali fige v demokratsko skrinjico! Edina skrinjica je deveta (9.), ki bo na vseh voliščih mariborsko-celjskega vol. okrožja najbolj pripeta in zato bomo vsi treznomisleči in razsodni volilci vrgli kroglice v 9. skrinjico naše sicer še mlade, a čiste, čvrste in disciplinirane Narodne radikalne stranke. — Zelo lepo obiskan je bil tudi volilni shod v Ljutomeru, na katerem sta poročala srezki kandidata g. Kleinšek in g. dr. Grossmann. Povsod je razpoloženje jako dobro za NRS.

V sredo dne 4. febr. 1925 se je vršil volilni shod NRS v Grašičevi gostilni v Bohovi pri Hočah. Na shodu so bili zbrani vpokojenci, invalidi in progovni delavci. Nosilec liste NRS v Mariboru g. dr. Ravnik je ob napeti pozornosti izvajal svoj delovni program. Ko je konstatiral, da je lista NRS za mariborsko-celjsko volilno okrožje edina službena lista NRS v Beogradu, da takomenovanega »Narodnega bloka« ni in da je firma »Narodni blok« le krinka, pod katero se skrivajo med ljudstvom osovraženi in skrahirani samostojni demokrati, je od samostojne demokratske klike nalašč na shod poslani postajenačelnik Vtičar skušal z neslanimi medklici motiti govornika in braniti »lažibloka«, kar pa se mu ni posrečilo, ker je dr. Ravnik z konkretnimi fakti s tem tičem tako pošteno obračunal, da je konečno obmolknil in se poparjen kakor cucek s svojim priganjačem odstranil iz gostilniških lokalov. Drozg je slišal Vtiča peti, pa sta imela oba pivko. Tako se je izrazil hudomušnež na shodu in prav je imel, kajti Vtič in Drozg sta imela oba pivko in se je komaj slišal njuni klic, ki je bil namenjen nosilcu demokratske liste.

Pododbor IV. mestnega okraja ima v petek dne 6. t. m. ob pol 8. uri zvečer članski sestanek v gostilni Schrott na Koroški cesti št. 56. Vsi člani IV. mestnega okraja in tudi ostali pristaši NRS ter njeni somišljeniki se vljudno vabijo, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo. Pokazimo, kako je naše število in da je v naših vrstah res moč in disciplina. Pripravimo in opremimo se za nedeljsko bitko. Vse sovražne falange v obliki skrinjic-strančic morajo ta dan pasti in na bojni poljani mora zavirati zastava Narodne radikalne stranke. Torej vsi na delo za našo zmagalo!

Tuberkulozne laži. »Tabor« z dne 5. febr. prinaša pod naslovom »Razkrinkane laži dr. Ravnika« trditev, da radikalni disidenti v Sloveniji niso izključeni, tako je baje rekel g. Nikola Pašić ministru dr. Žerjavu. Interesantno je ugotoviti, da kadar je g. minister dr. Žerjav posetil g. Pašića, so vedno po demokratskem časopisu krožile lažnjive vesti, ki pa so bile že po večini v par dneh ovržene. — Laž, ki jo je spustil »Tabor« v svet, je produkt zmešanega in tuberkuloznega mišljenja. Vsakdo si lahko ogleda ofic. glasilo NRS »Samopravo« z dne 30. januarja t. l., kjer se smatrajo ti trije gospodje za izključene od strani glavnega odbora. Istočasno pa si lahko še vsakdo ogleda originalni dopis glav. odbora NRS v Beogradu, ki ga je prejel obl. odbor NRS v Mariboru.

»Tabor« z dne 27. januarja 1925 napada prav na grd način med vrstami predsednika vlade g. Nikolo Pašića in dr. Lazo Markovića v članku »3 socialistične liste v mariborski oblasti«, češ, da oni niso predstavniki širokih mas delovnega ljudstva, temveč popolnoma nekaj drugega. Drznost te gospode je precej velika, ker napadajo Nikolo Pašića, po čigar milosti sedijo njihovi eksponentje v skupni vladi.

Dr. Ravnika demokratsko časopisje kaj rado napada, vendar mu pri vsem ne morejo očitati nobenega nedostojnega dejanja, razen tega, da ima na svoji listi može kmetskega in delavskega stanu, kakor tudi župnika dr. Pocingerja, ki je po poreklu Nemec, pa je naš dober državljan. V Prekmurju pa kandidira domačina. S tem hoče ono vreči slabo luč na nacionalni čut in ponos dr. Ravnika. Da pa je dr. Ravnik bil vedno eden prvoboriteljev našega naroda, ne samo z besedo temveč v dejanju, navajamo samo eno dejstvo v dokaz: Za časa koroškega

Ko bi mogli osebno z Vami govoriti

bi Vam lahko razjasnili, kako slabo storite, ako pri izbiranju mila niste oprezni in koliko škodljiva so dostikrat slaba mila! Če želite strokovnjaško izkušeno **MILO LEPOTE IN ZDRAVJA**, tedaj poizkusite eno od 5 vrst **FELLERJEVEGA ELSA—MILA V OBLIKI STEKLENIC**. Elsallilijno mlečno milo, Elsa-glicerinsko, Elsa-boraksovo, Elsa-katranovo in Elsa-milo za britje. Vsaka vrsta teh mil z zakonom zaščitenoznamko prijetno diši, je zelo štedljiva, izvrstno se peni, osvežuje in ohrani kožo zdravo in lepo. Ta mila so najboljša in najtinejša kar se v milu sploh more dati!

ZA POIZKUŠNJO 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic z zavojnino in poštino 52 Din, toda le tedaj, če se denar pošlje vnaprej, ker je poština po povzetju za 10 Din višja.

Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, LEKARNAR
v Stubici Donji, Elsatrg 332, Hrvatska.

plebiscita so razpisali Nemci, kakor je to poročalo nemško-avstrijsko časopisje, 200.000 K nagrade na njegovo glavo! To dejstvo bo menda zadostovalo v informacijo javnosti in — gospodov demokratov.

Izjava.

Jutro« prinaša trditev, da sem se jaz ponudil za 200.000 dinarjev, da odložim kandidaturo na listi Narodne radikalne stranke. »Jutro« postavlja to trditev, ki je popolnoma neresnična, ne navaja pa nikakih dokazov. Nasprotno pa bodem prinesel dokaze jaz, da se mi je od strani Demokr. stranke 1 milijon posojila ponudilo z 4 odstotki, ako odstopim od kandidature na NRS listi. Jaz sem sicer vezan z besedo, ali ako bode »Jutro« nadaljevalo z lažmi, se bom smatral prisiljenega iznesti celo stvar v javnost. Kar se pa tiče ostalih napadov bode ljudstvo v Prekmurju dne 8. februarja 1925 spregovorilo.

Dr. Armin Strasser, Dolnja Lendava.

Prijeli smo in objavljamo:

Pri odborovi seji, dne 23. jan. 1925 je predsednik g. polk. Aljančič odložil svoje mesto. Vodstvo društva stanovanjskih najemnikov za Maribor je do po volitvah prevzel gospod profesor Škof, t. č. podpredsednik. — Škof Franc, t. č. podpredsednik.

Cenjeno uredništvo! Vljudno Vam naznanjamo, da so v odboru Društva stanovanjskih najemnikov zastopani somišljeniki raznih strank in organizacij in je bil ta odbor izvoljen enoglasno od navzočih somišljenikov vseh strank. Negalantno je torej, da časopisje raznih strank enodušno napada naše društvo in naš odbor in prosimo, da to krivico galantno in objektivno popravite. Prosimo Vas, vzemite to na znanje in prinesite priloženo notico nespremenjeno, ker sicer Vas moramo smatrati kot načelne nasprotnike stanovanjskih najemnikov tudi svoje lastne stranke.

Opozarjamo Vas, da imamo že od novega leta 549 (petstodevetinštirideset) novih članov vpisanih, ki so po večjem številu že tudi vplačali članarino za celo leto naprej.

To je gotovo znamenje zaupanja v naše za stanovanjske najemnike prepotrebno društvo.

Prosimo, da tudi to upoštevate!

(Prip.: Objavo tega pisma Vam tudi dovoljuje-mo.) — Z odličnim spoštovanjem za odbor:

Škof Franc, t. č. podpred. Bošnjak M.

Mi se gonje proti društvu nismo udeležili, zato radevolje priobčimo celi dopis. Gnusila se nam je cela gonja, ker smo vedeli, da izhaja vse le iz razpaljenih strankarskih strasti. Zato smo tembolj veselili, da se je odbor kljub temu, da je predsednik g. polk. Aljančič častno odstopil radi volitev do po volitvah — odločil nastopati odločno objektivno. Ne želimo g. polk. Aljančiču, da se vrne nazaj na mesto predsednika gorenjenga društva, ker želimo tembolj, da gre kot izvoljeni poslanec v parlament in se tam naprej bori za dobrobit stanovanjskih najemnikov.

Škrinjica
je ona Narodne
Radikalne Stranke.

Dopisi.

Sv. Urban pri Ptuj. Dragi volilci! Še nekaj dni in odločila se bo Vaša usoda. Dobro si premislite, komu boste oddali svoje glasove. Ako ne boste vrgli svoje kroglice v 9. skrinjico, si boste sami krivi, če Vas bodejo še nadalje odirali Vaši dosedanjí 0deruhi. Zakaj se je duhovništvo vrglo s svojimi smrtnimi silami na agitacijo? Prvič za to, ker je Narodna radikalna stranka za izvedbo agrarne reforme. Duhovništvo in kloštri pa posedujejo silno mnogo posestev, ki spadajo pod agrarno reformo. Jaz potujem vedno iz enega kraja v drugega kot brusač. Imam priliko, se prepričati, kakšne nezaslišane krivice se gode od klerikalnih mogotcev ubogim delavcem. Pred par dnevi sem se imel priliko prepričati, kako se godi ubogim delavcem v Studenicah. N. pr.: Na Boču stane 1 kub. meter drv za kurjavo 700 do 900 K. Ubožna družina porabi v enem letu okoli 8 kub. metrov drv za kurjavo. Potemtakem stane enoletna kurjava za eno družino 5600—7200 K. Samostan, ki ima čez pol Boča samih gozdov, pa plačuje delavce po 20 K na dan. Tako more n. pr. oče ubožne rodbine delati samo za kurjavo 360 dni. Kje pa si more še toliko prislužiti, da bi imel za živež in obleko? Samostan, ki ima ogromne gozdove, pa strogo prepoveduje, da bi si smel revež pobirati suhe, drobne vejice, ki trohne v teh ogromnih gozdovih. Da se te krivice enkrat za vselej popravijo ter se jih rešimo, vrzimo vsi brez izjeme dne 8. februarja svoje kroglice v 9. skrinjico, kajti ona je Narodne radikalne stranke. Niti eden pametno misleči volilec ne sme spustiti kroglice v skrinjico SLS. Čez tri četrtine nas je v taboru NRS, vrzite vsi kroglice v skrinjico Narodne radikalne stranke, da bo zmaga sijajnejša.

Sromlje-Bizeljsko. V nedeljo, 1. svečana se je vršil v Sromljah, najvinorodnejšemu kraju lepe in slikovite Bizeljske, veličasten javen političen shod, ki ga je priredila Narodna radikalna stranka v gostilniških prostorih Marije Petan. Zbralo se je po končani maši nad 80 mož in fantov, ki so z neverjetno bistrostjo sledili celemu programu shoda. Shod je otvoril odbornik Petan in dal besedo tovarišu Štefanoviču. Ta je v nad dveurnem govoru s priprosto besedo opisal današnje politične zmešnjave v državi, zlasti v slovenskem delu, ki mora pripeljati v prvi vrsti Slovence, če se pravočasno ne iztrežnejo, gospodarsko do popolnega poloma, politično pa nazaj pod jarem tujerodcev. Dasi so bile med zbranimi volilci zastopane skoro vse zastave političnih strank, je prišlo v kratkem času do popolnega sporazuma in soglasja z govornikom na eni strani v tem, da dosedanjí naši poslanci — Slovenci — brez ozira na politično pripadnost v šestletni dobi niso slovenskemu ljudstvu izbavili niti trohice koristnega, temveč le molčali in jemali dnevnice... na drugi strani v tem, da je treba vsekakor iskati pomoči v najmočnejši državni stranki, ki bo, ko ji naši poslanci pojasnijo naše nujne potrebe, brez dvoma istim ustregla. Mlado in staro, vse se je strinjalo s programom NRS in celo tovariš Ban se je proti koncu potolažil in stisnil govorniku svojo žuljavo roko. Bodite pozdravljeni Sromeljčani in zaupajte na dan volitev, dne 8. svečana svojo kroglico 9. skrinjici, s čemer boste pripomogli doseči zaželjeni cilj vseh poštenih državljanov, to je delazmožen parlament, v katerem bo govoril tudi poslanec Slovenec polnim klopem, podprt od najmočnejše stranke delovnega priprostega ljudstva NRS.

Brežice ob Savi. Tedenski pregled političnega delovanja posameznih političnih grup v našem mestu in okolici je nekako tak: SLS vkljub pojavi snega ni še začela trobiti ljudstvu svojih kozjih molitvic javno, ampak se zadovoljuje s tiho agitacijo na drobno. Tej dični klapi je menda celo volilnih obljub zmanjkalo. Puceljnovi kmetijci se od dne do dne priklopljajo Nar. rad. str., vedoč, da jih bo sicer zastopal v parlamentu le klerikalec. Nacionálni blok je končno doigral. Niti radiotelefon ni mogel navdušiti Brežičane za turobno melodijo nacionálnega bloka, niti ni »narodna pratika« s svojim »razgovorom pod trto« preslepila trezno kmetsko ljudstvo, ker dobro ve, da ni priporočljivo stopati v »gospodarsko zvezo« z demokrati. Vsi njihovi sestanki dokazujejo, da bo s temi volitvami slovensko napredno ljudstvo Žerjavovi jati polet v parlament enkrat za vselej preprečilo. — Edine uspehe ima očitvidno samo NRS. Ta prireja tedensko najmanj enkrat volilne sestanke, na katerih se prijateljsko razpravlja o važnejših dogodkih volilne tekme in poroča o agitacijskem delovanju v brežiški okolici. Uspehi so povsem zadovoljni. Zadnji tak sestanek je bil v torek, 27. t. m., katerega je posetilo tudi več odbornikov kraj. org. NRS Sromlje in ki je pokazal, da so v NRS zbrani vsi stanovi, zlasti delovni, ki razumevajo resnost današnjega političnega položaja.

Guštanj. »Orjuna« je v zadnjih številkah prinesla napade na nadgozdarja g. Hrubescha, ki pa ne odgovarjajo resnici. G. Hrubesch je sicer po rodu Nemec, vendar pa je taktnega in lojalnega obnašanja. Udeležuje se vseh narodnih prireditvev, podpira naša narodna in kulturna društva in je povsem mirnega značaja, ter so vsi očitki, katere je prinesla o njem »Orjuna«, proizvodi osebno ožaljenega človeka, kateri je bil svoječasno vsakdanji gost v Hrubeschovi hiši, in ki danes menda iz hvalenosti za vse sprejete dobrote pošilja v »Orjuno« ostudne napade na g. Hrubescha. Da bodo taki na-

padi v bodoče izostali, svetujemo »Orjuni« kot resnemu časopisu, da se uredništvo samo po zanesljivih izvestitljivih in formira o resničnosti zgornjih trditev, in ako bode »Orjuna« to storila, smo prepričani, da bodo za naprej napadi na g. Hrubescha gotovo izostali.

Brežice ob Savi. V soboto, 7. t. m. priredi NRS v gostilni Ivan Grobošeka ob 8. uri zvečer volilni sestanek, katerega se organizirani morajo udeležiti, somišljeniki pa se k istemu prav vljudno vabijo. Odbor.

Iz državnih uradov izločiti partizansko politiko in zasigurati stalnost državnim nameščencem.

Razno.

Mi nismo za nasilje. »Lažiblok« v mariborski oblasti je zaustavil izhajanje klerikalnih listov »Straže« in »Slovenskega Gospodarja«. Mi se absolutno ne strinjamo s tako nasilno politiko in odločno obsojamo ta čin. Mi živimo v svobodni državi in moramo čuvati svojo svobodo.

Trgovci, čuvajte se prevarantov. Salomon Jakob Pilpl, posestnik komercialnega biroja na Dunaju, Morzingerstrasse, je sklepal poravnave med trgovci in njihovimi upniki. Ker je Pilpl imel znanje v Kreditorenvereinu na Dunaju, je dosegel marsikateri uspeh na škodo upnikov — tako, da so drugi trgovci, ki so o tem zvedeli, skušali z njegovo pomočjo skleniti poravnavo izven konkurza, dasiravno niso bili pasivni. Zato je Pilpl takim trgovcem, kakor se je v enem slučaju dognalo, svetoval, da naj prijavijo neobstoječe dolgove. Mariborska policija je temu kaznivemu dejanju na sledu in je Pilpla prišla ter ga oddala sodišču. Čudno je pa, da upniki v Avstriji niso prišli na to ogabno ravnanje Pilplovo, kateri škoduje ne samo poedinim trgovcem, temveč tudi celemu trgovstvu. Pilpl bo prišel v kratkem času pred okrožno sodišče Maribor. Trgovci čuvajte se sedaj.

Dobrodela loterija »Doma ubogih«. Te dni so se začele razprodajati srečke dobrodelne loterije »Doma ubogih«. Srečkanje se vrši dne 10. junija t. l. Glavni dobiček tvori nova enodružinska hiša s štirimi sobami, kuhinjo, sobo za služkinjo, kopalnico, shrambo, straniščem, pralnico in drvarnico. Načrt te hišice, ki si ga vsak lahko ogleda v trafikah Maribora in okolice, je preurejen tako, da se da napraviti namesto enega, dvoje nekoliko manjših stanovanj. Hišica se začne zidati spomladi in se oddajo ključu srečnemu posestniku koncem oktobra t. l. Drugi dobiček je kompletna oprava za dve sobi in kuhinjo, tretji pa 1000 kvadratnih metrov veliko stavbišče. Poleg naštetih se nahaja še 297 manjših dobitkov. Cena vseh dobitkov znaša 325.000 Din. Cena srečke je 50 Din, ki se jih lahko vplača v obrokih. Srečke se prodajajo po vseh trafikah in nekaterih trgovinah Maribora in okolice. S čistim dobičkom loterije, dalje s sredstvi, ki so že na razpolago, ter z nekaterimi preureditvami, ki se že pripravljajo, upa odbor »Doma ubogih« zgraditi že letos najmanj dvoje priprostih, toda okusnih in moderno urejenih stanovanj, v katera se vselita še pred zimo dve družini. Zeleti je, da bi občinstvo pridno kupovalo srečke in skušalo ujeti svojo srečo. S tem bo učinkovito prispevalo k omiljenju mariborske stanovanjske krize.

Kdor se strinja z našimi gesli, nas bo podprl na dan volitev dne 8. februarja 1925 s svojo kroglico, da dosežemo cilje, ki smo si jih postavili.

Oblastni odbor Narodne Radikalne Stranke v Mariboru.

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Gospodarja«. — Glavni in odgovorni urednik Ivan Pučel. — Tisk Ljudske tiskarne Maribor, Sodna ulica 20.

ZAKLAD

vsake dobre gospodinjje je močno in lepo perilo, kar pa je edino mogoče, ako kupite

BELO PLATNO

v veletrovinu R. Stermeckl, v Celju, kjer najdete velikansko zalogo in čudovito nizke cene, lastna manipulacija in import. Trgovci en gros cene. Cenik zastoj. Vzorci proti vrnitvi!

KAVARNA „FRANKOPAN“

ojačen salonski orkester z Bar programom. Podaljšana policijska ura. Najboljša dalmatinska vina kakor tudi specialna vina v steklenicah, po 15—, 20— in 30— Din. Cenj. gostom je klubska soba na razpolago.

Za obilen obisk se priporoča

Ivan Kekol.